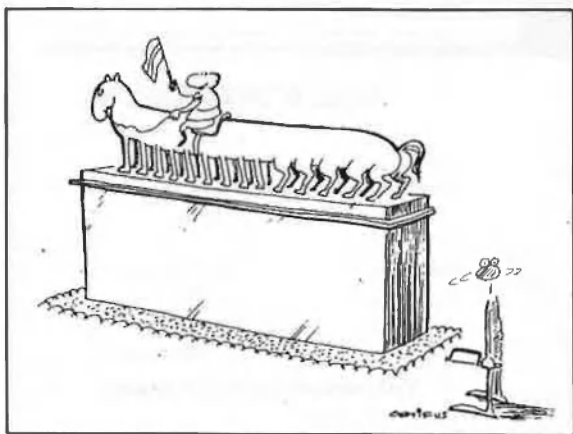

Un gràfic irònic en blanc i negre

Diu que fa ironia gràfica i que els seus acudits són en blanc i negre. És Antoni Ortiz, Ortifus, sis anys de tires còmiques en la premsa de València. Ara la Diputació li ha editat un llibre monogràfic.

Fúlvia Nicolàs

— **I** com els anomenes, els teus ninots?

— Comencí a donar-los el nom de «nasotis», però es va perdre. És que hi hagué una temporada, al *Diario de Valencia*, que publicaven una mini-secció que era una vinyeta, i es titulava «Los nasotis de Ortifus», però després va desaparèixer, i ja res. Des d'aleshores, tothom els diu «monos», el nom típic que donen els dibuixants a aquesta mena de ninots, i prou.

— Però, en la intimitat...

— Dona, jo en la intimitat recorde que són «nasotis», i és que veritablement ho són, perquè són tot nas... quan vaig presentar el projecte a *Diario de Valencia*, un dels manaies que havia de seleccionar va dir-me que aquell nas no podia agradar a ningú, que no era expressiu... jo crec que és al contrari, tracte de concentrar el màxim d'expressió en el mínim de línia.

— Parlem de tú, «nasotis» a banda. De fet, només sé que vas nèixer l'any 48... — Sí. — Que ets autodidacte... — Sí. — Que has fet d'il·lustrador... — Sí. — De dibuixant industrial... — Sí. — Que toques el baix en una orquestra de ball que es diu Ritmo y Melodia...

— Ooooooooooh, no. Ja m'imaginava que sortiria abans o després, això. Sí, és veritat, però m'estime més no parlar-ne.

Il·lustrador, dibuixant industrial, dibuixant de joieria, baix en una orquestra...

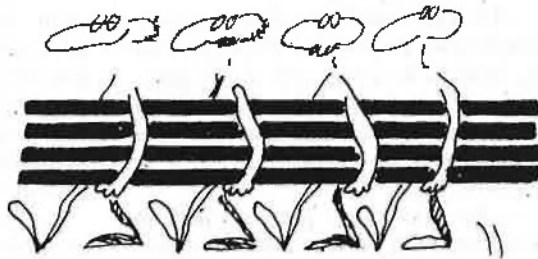
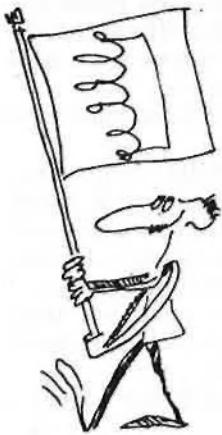

—Però tu ets músic, ¿no?

—Sí, vaig començar en un grup com de roc, quan era jovenet i eren els anys dels Beatles, i tot allò, i, quan es va afonar, vaig muntar altres grups, i després, quan es van posar de moda, també orquestretes de «salsa», i coses en pla «progre»... i no et penses, tinc gravats alguns discos, amb això de les orquestretes... però al mateix temps sempre he fet dibuix, anava dibuixant coses de joieria...

—¿Joieria?

—Sí, quasi durant cinc anys. Ho vaig deixar definitivament l'ny passat.

També vaig fer molt de dibuix tèxtil, a Alcoi; a Ontinyent... una barbaritat de «visillos» i de «colchas», i rajoletes valencianes, per a una fàbrica d'Onda... tot treballant pel meu compte, cosa que em permetia fer el que volia, perquè són treballs que m'ocupaven poques hores.

—¿Tu també ets dels que diuen que només fan el que volen?

—Sí, quasi que sí... fins i tot, ara estic molt a prop de poder dir-ho, però, és clar, sempre hi ha condicionants, però... Ara bé, quan treballo en el que m'agrada, treballo molt, ¿eh?

—¿Ara què fas?

—Ara estic en el diari *Levante*, en nòmina, que diuen, i a l'orquestra aquella, a les nits, i faig col·laboracions quinzenals en el periòdic de l'Ajuntament de València, *La*

Ciutat... ¿Què més? ¡Ah, sí! He il·lustrat el llibret faller oficial de la Junta Central Fallera d'enguany...

—No l'he vist, aquest llibret.

—Doncs sí, i, per cert, m'han censurat un parell de dibuixos... Això que agradaven, fins i tot, al president de la JCF, però van dir que alguns presidents de falla, ja m'entens a quins em referesc, podrien enfadar-se moltíssim. I era tan fort: un dels dibuixos era sobre la Crida, l'acte d'inauguració oficial de les festes, quan ix l'alcalde a parlar i sempre li xiulen, i després la fallera major, i tots aplaudeixen... Doncs, jo vaig dibuixar la fallera fent el crit de Tarzan, en comptes del discurs, i el públic aquest tan cridaner, en comptes de ser persones, eren micos, i elefants i tigres... és que sembla la selva, allò.

L'altre dibuixet «censurat» era sobre l'acte en què posen els llaços a les falleres, que jo vaig dibuixar en pla de «western», com si fos un «rodeo», amb totes les falleres mig escanyades en un llaç enorme... Crec que ningú no s'hauria d'ofendre per això.

—¿Tu havies fet humor gràfic, abans del 1980, quan vas entrar al Diari de València?

—Professionalment, no. A la «mili», però, em va anar molt bé, això de tenir una certa gràcia, dibuixant. Tenia uns sergents «chusqueros», d'aquells de debò, que es divertien d'allò més amb els dibuixets crítics que jo feia pertot arreu. Ara farà divuit anys, d'això, i en Paquito encara era ben viu, però mira... El primer que vaig criticar fou el bateria que ens feu la rebuda, quan acabàvem d'arri-

bar, un bèstia. Va i ens diu que allí érem tots iguals, que no hi hauria privilegis... i no vam tardar ni dos dies a assabentar-nos que Nebot, aleshores jugador del València, també estava fent la mili a la mateixa caserna, però que no hi apareixia mai. No el vam veure ni en una marxa, ni en una guàrdia... enlloc. Jo el vaig dibuixar amb un endoll trifàsic, i coses d'aquestes, ¿no? I, ves per on, encara els va fer gràcia. Després d'acabar la mili, però, em vaig oblidar de dibuixar coses d'aquestes, no hi vaig tornar a pensar fins que...

—¿Com va ser que vas entrar al Diari?

—Resulta que un cosí germà meu treballava amb la dona del director, Pérez Benlloch, i s'assabentà que necessitaven un humorista gràfic, al diari, i em va avisar. Jo vaig anar allí, amb uns dibuixets fets a tota pressa, i em tocà parlar amb el redactor en cap, Tomàs Martínez. Em va dir que volien una cosa com la que feia Peridis a *El País*, i jo de seguida vaig dir «¿com la de Perich?»... I és que coneixia i admirava molt els dibuixos de Perich, però, Peridis, el tenia molt poc vist.

Sembla que els primers dibuixos van tenir una bona acollida, i als dos o tres mesos ja estava cobrant més del doble del que havíem pactat. A *Noticias* ja vaig entrar en nòmina, com un redactor més, i ara, a *Levante*, també estic en nòmina...

—¿T'han processat mai, per un dibuix?

—No, no m'han processat mai, potser perquè el meu tipus de dibuix endolceix prou els continguts... i això que és una cosa que dóna prou prestigi, la història dels processos. Malgrat la mala llet que puga haver ficat en els meus dibuixos...

—¿Mala llet, tu?

—Síiiii, és clar. Hi ha temes que m'inspiren molt mala llet, que em motiven molt, en aquest sentit.

—¿Quin tant per cent d'innocència i quin tant per cent de mala llet hi ha en els teus dibuixos?

—Ui, això depèn dels casos. Els

Viatge de l'honorable Lerma al Japó.

acudits, cadascú els veu d'un color. Però, és clar, quan parles de coses molt injustes, molt fortes, doncs deixes la innocència, que dius tu, i entra la mala llet.

—*¿La clau del teu humor està en la perplexitat, en la cara del nasotis que es queda mirant de front el lector?*

—A vegades sí, és un recurs molt vell, aquest. Això de quedar-se mirant l'espectador, compartint la seua estranyesa, ja ho feien els germans Marx. En altres dibuixants, el personatge perplex queia d'esquena, però em semblà que ja estava massa vist.

—*¿I com el fas, el teu treball diari?*

—No ho sé, és una cosa molt subjectiva... Jo, sense tenir-ne cap dret, he de fer de jutge de les coses que veig, que m'expliquen, i procurar connectar amb allò que s'anomena el «sentit popular». El que passa és que no tinc temps d'anar preguntant arreu, a veure què en pensa la gent. Moltes vegades arribe al diari i ja està la informació feta, i en uns minuts he d'inventar-me la tira. ¡Toca aventurar-se, a veure si l'encerte o no!

—*¿Coneixes algun humorista fatxa graciós?*

—Dona, l'únic que conec... mira, potser n'hi ha algun, és clar, el que passa és que damunt que tenen poques coses gracioses, si no penses com ells, doncs ja no et fa massa gràcia. Jo

tampoc dec fer molta gràcia als fatxes, ¿no?

—*I els acudits de Las Provincias, ¿et fan gràcia?*

—Uuuuuui, això ja és assenyalar. A València som només dos o tres dibuixants de diari, i no em sembla bé...

—*Tu, a més dels «blaveros», t'has rigut molt dels colpistes, dels buròcrates, dels capellans...*

—Ui, dels capellans. És que sóc un anticlerical, jo, i no em fa cap por dir-ho, però hi ha coses que ja no faig... ara crec que sóc més subtil que fa uns anys, em sembla que hi ha coses que... millor no parlar-ne, com si no hi fossen.

—*¿Fer humor és ficar-se amb les persones, amb determinades coses?*

—Sí, és clar. Fer humor és fer víctimes, segons com t'ho mires. I, segons de quin costat estigues, doncs a l'altre costat hi haurà les víctimes... És clar, jo em considere d'esquerres, i nacionalista, és fàcil imaginar quines seran les «víctimes predilectes», però pensa que també toca sovint, quan cal, fer víctimes del teu costat.

—*¿I no se t'han queixat mai, les víctimes?*

—Sí, una vegada em vaig assabentar que els mecànics dentistes s'havien enfadat molt amb mi, per un acudit sobre la polèmica entre titulats i no titulats... El que no suporta les bromes,

bromes diguem-ne «suaus», d'aquesta mena, és que efectivament no té massa sentit de l'humor, em sembla... Pel que fa als polítics, aquests no es queixen massa.

—*¿I què és això del sentit de l'humor que deies?*

—No ho sé, és alguna cosa que tens, i que no es veu quan vas pel carrer, que no es nota per fora... vull dir, que a un humorista, normalment, a un gràfic, em referesc, no se li nota. Jo no sóc graciós, no sé explicar acudits, ni faig moltes bromes... Però, de tota manera, el que jo faig no és humor, no és aquesta la paraula, no sé si s'ha inventat, potser seria ironia gràfica... es tracta de desvetlar el somriure, no de fer riure. Supose que té molt a veure amb la intuïció.

—*¿Tu creus que contra Franco ens divertim més?*

—No, no, en absolut. Jo preferesc molt més divertir-me contra Fraga, per exemple. No crec que hagués pogut dibuixar humor durant la dictadura, hauria tingut molts problemes. I jo, quan veig molts obstacles, molts problemes, no m'agrada jugar, preferesc de retirar-me'n.

—*¿No has fet mai humor «verd» o escatològic?*

—No, és que sempre he treballat en premsa diària, i això és una mica com dibuixar «per a tots els públics». A les revistes setmanals, com *El jueves*, o *El Papus*, s'ho poden permetre, i és que per això estan, no ho sé... pot tenir més color, o ser més contundent, dibuixar un senyor que pega una salivada a un altre, però em sembla que en un diari no ho puc fer, això. Jo parle de les coses de cada dia, de la vida política, de coses socials...

—*¿De quin color és el teu humor, doncs?*

—Ah, d'això, no en tinc cap dubte. Faig humor en blanc i negre, jo. □

MARCA REGISTRADA

Santiago Sancho Jordà

(SUCESSOR DE MIGUEL SANCHO GARCIA)

CASA FUNDADA EN 1874

FÀBRICA DE PELADILLES I DOLÇOS

ESPECIALITATS: NOUS FARCIDES. PASTISSOS DE CARN DE ROVELL I GLÒRIA, ELS INIMITABLES TORTELLS, I LES TAN ACREDITADES PELADILLES D'ALCOI

“EL CAMPANAR”

Major, 2 - Telèfons 54 33 89 i 54 29 50 - ALCOI